

Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II
Povinně volitelná aktivita č. 7

Zpráva o ověření programu v praxi
průběžná

I.

Příjemce	Salesiánský klub mládeže, z.s. Dům Ignáce Stuchlého
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008149
Název projektu	Programy pro školy - rozvoj kompetencí pro demokratickou kulturu
Název vytvořeného programu	Dotkni se sebe
Pořadové číslo zprávy o realizaci	II.

II.

Místo ověření programu	Datum ověření programu	Cílová skupina, s níž byl program ověřen
Dům Ignáce Stuchlého	18. - 20. 2. 2019	21 žáků 2.B AG Kroměříž
Dům Ignáce Stuchlého	18. - 20. 2. 2019	21 žáků 2.C AG Kroměříž
Dům Ignáce Stuchlého	20. - 22. 2. 2019	21 žáků 2.A AG Kroměříž

III.

1. Stručný popis procesu ověření programu

a) Jak probíhalo ověření programu (organizace, počet účastníků, počet realizátorů atd.)?

Ověření probíhalo během třídních pobytových kurzů v Domě Ignáce Stuchlého, kde je zajištěno ubytování a stravování. Počet účastníků, cílová skupina a realizátoři programu jsou uvedeni v následující tabulce:

Termín	Škola	Počet žáků	Tým
18. - 20. 2. 2019	2.B AG Kroměříž	21	Monika Petruchová, Josef Klinkovský
18. - 20. 2. 2019	2.C AG Kroměříž	21	Martina Skaličková, David Zimčík
20. - 22. 2. 2019	2.A AG Kroměříž	21	Martina Javoříková, Martina Skaličková

b) Jaký byl zájem cílové skupiny?

V úvodu kurzu jsme vnímali, že studenti neměli žádnou představu o tom, co je čeká, ale ve srovnání s žáky 8. tříd, kteří se účastnili také tématu sebepoznání, je pro studenty středních škol toto téma mnohem více aktuální a celkově se do něj více ponořili. Stačilo nabídnout aktivitu a velmi rychle a aktivně se do ní zapojili. Bylo vidět, že sebepoznání je opravdu zajímavá – jak sebereflexe, tak zpětná vazba. Vnímali jsme, že většina účastníků projevovala aktivní zájem o toto téma. Zvláštní zájem jsme vnímali u problematiky zpětné vazby.

Všechny účastnické skupiny byly z gymnázií a tento přemýšlivý až badatelský program směřující k sebepoznání je oslovil.

Z evaluačních dotazníků, které účastníci vyplnili před programem, vyplynulo následující. Na otázku Co je napadne, když se řekne SEBEPOZNÁNÍ odpovědělo 63 % žáků, že jde o poznání sebe, 16 %, že jde o rozvoj směrem k budoucnosti. Součástí dotazníku byly také otázky, co by chtěli na sobě změnit. 34 % odpovědělo, že by rádi na sobě změnili nějakou vlastnost, 8 % by chtělo změnit něco na svém těle (postavu, vlasy apod.) a 12 % žáků je se sebou spokojena a nic by neměnili. Vlastnosti, kterých si nejvíce cení na svém kamarádovi/kamarádce jsou upřímnost 22 %, to, že jim pomohou, kdykoli to potřebují 18 %, dále to byl smysl pro humor a spolehlivost shodně ve 13 %. Co je naopak nejvíce na druhých lidech štyve, byli shodně ve 22 % egoismus, bezohlednost a netolerance. Následovala s 19 % faleš, přetvářka a neupřímnost. U partnera/partnerky je pro ně nejvíce důležité, jaké má názory. Je to nejdůležitější faktor pro 43 % žáků. Druhým nejdůležitějším faktorem je věk, a to pro 14 % z nich. Na třetím místě podle důležitosti je rodina partnera/partnerky pro 22 % z nich.

V otázce, jaké povolání by si zvolili a proč se velmi často objevují profese související s lidmi (lékař, psycholog, učitel), v seznamu povolání, která by si nezvolili a proč se nejčastěji objevilo také povolání učitel s odůvodněním, že je to stresové a nevděčné povolání. Další velkou skupinu tvořila povolání spojená s manuální činností jako prodáváč a dělník.

Ze zjištěných dat vyplývá, že jim toto téma není cizí, ale nemají v této problematice úplně jasno a v tomto věku je právě velmi nutné jim pomoci se v sobě lépe vyznat, umět rozhodovat a utvářet si hodnoty, které pomáhají rozvoji pozitivních hodnot např. objevit hodnotu manuální práce.

c) Jaká byla reakce cílové skupiny?

Z hodnocení pedagogů vyplývá, že studenti byli programem osloveni. Zúčastněná pedagožka uvedla, že se studenti účastnili aktivit, kterých by se dle ní za normálních okolností neúčastnili a brali je jako výzvu. Reakci hodnotíme jako spíše pozitivní - po tom, co se zorientovali v tom, co je čeká a jakým způsobem to bude probíhat. Během programu se tedy stále více otevírali aktivitám a snažili se z nich stále více čerpat.

Ke zvážení jsme dali fakt, že jsme jim otevřeně, partnersky sdělili, o jaký program se jedná (projektový, pilotní). Vedlo to k tomu, že se někteří jedinci cítili jako „pokusní králíci“. Na průběh programu to zřejmě vliv nemělo, ale tento pocit bychom u účastníků vyvolat nechťeli.

Po vyhodnocení dotazníků vyplynulo, že jejich pocity byly velmi pozitivní. Pro 28 % z nich vystihuje poslední dny slovo přemýšlení, poznání, pro 25 % z nich je vystihuje poslední dny slovo nadšení. Na třetím místě se nejčastěji objevovalo slovo zábava, ve 12 %. Negativní pocity má z kurzu pouze 9 % (10) žáků.

74 % žáků udělalo na kurzu něco, čím posunuli svoje hranice. Pro 43 % z nich to bylo důležité proto, aby se překonali. Při aktivitě „Výlez u komfortní zóny“ označilo 40 % z nich, že to pro ně byla velká výzva. Přínos kurzu hned po skončení mohli účastníci označit na procentní škále, nejmenší hodnotou bylo 40 % a to pouze u 2 respondentů, pro ostatní byl kurz přínosný na více než 60 %, nejčastěji označili přínos devadesátiprocentní a to ve 33 % (20 respondentů).

2. Výsledky ověření

a) Výčet hlavních zjištění/problémů z ověřování programu:

Málo informací před kurzem směrem k účastníkům – nevěděli, co je čeká.

Téma sebepoznání je „šité na míru“ této věkové skupině, studenti řeší, kdo jsou a kam mají směřovat.

Aktivity byly účastníky dobře přijaty, méně příjemné nebo nekomfortní aktivity brali jako výzvu.

Vnímáme, že je program „hutný“ po informativní stránce, často brousíme do teoretických poznatků (teorie sebepoznání, teorie komfortních zón, zpětná vazba, reflexe). Gymnazisté to zvládali, otázkou je, jak by byl program přijat studenty středních škol.

Program je v určitých částech dost přemýšlivý, proto zařadíme více pauz a připravíme si pár drobných aktivit pro odreagování.

Aktivita *Socpiny* byla příliš složitá vzhledem k jejímu účelu.

Trasa na *To nejde!* byla nevyhovující. Nevést trasu přes pole, ztratil se náboj z rychlosti.

Program je dost náročný na personální zajištění programu (zejména sebehra).

Málo využívaný deník, nebyl plně využitý jeho potenciál.

Ne všechny úkoly v aktivitě komfortní zóna byly bez problému, obtěžovaly okolí.

Co se týká *Sebehry*, nejtěžší aktivitou pro ně byla „půda“ (uvedlo ji 41 %). Nejpřínosnější aktivitou bylo podle 16 % „SMS“. Na tuto otázku byla také největší míra nezodpovězení 23 %. Jako nejlepší aktivita byly označeny „relaxy“ pro 63 % žáků.

Zhodnocení aktivity „Johari okno“: s tím, co jim ostatní napsali na lístečky, souhlasí 60 % žáků, stejný počet žáků mělo radost, z toho, co jim tam ostatní napsali.

Nejméně příjemné jim na kurze bylo „sdílení pocitů“ – pro 25 % z nich a pro 17 % „stejnosti“. Že určité využijí „zpětnou vazbu“ si myslí 45 % z nich a 45 % vybralo variantu spíše ano.

Definovat „SEBEPOZNÁNÍ“ zvládlo po kurze pouze 39 % žáků.

Jedna z otázek po kurzu směřovala k tomu, jestli by chtěli na sobě něco změnit, bezprostředně po kurze odpovědělo 42 %, že na sobě nic měnit nechťejí. Při výběru vlivů, které mohou ovlivnit jejich budoucnost, byl těmito studenty jako nejdůležitější faktor zvolen náboženství v 58 % odpovědí.

Druhým nejdůležitějším faktorem je podle nich vliv kamarádů v 56 % a třetí nejdůležitější faktor je rodina a životní styl shodně v 50 % odpovědí.

Například školnímu průměru dává střední důležitost 55 % z nich a nejméně důležité jsou pro ně sportovní výkony. Tyto výsledky mohou být zkresleny vzhledem k zaměření skupiny/školy.

Jako nejméně přínosné označili nejčastěji aktivity „Nic, vše OK“ ve 27 % případů a „Stejnosti“ v 11

%. Ostatní aktivity byly vybrány vždy několika málo jednotlivci, což lze vykládat jako běžnou reakci, kdy každému „sednou“ jiné aktivity.

b) Návrhy řešení zjištěných problémů:

Více instruovat spolupracující školy k tomu, aby studenty seznámili s tím, co je čeká.

Připravit sadu drobných her a zlepšit časové rozvržení i s pauzami.

Zjednodušit aktivitu Socpiny, tak aby byla v pravidlech jednoduchá a na odreagování od přemýšlení.

Aktivitu *To nejde!* koncipovat spíše jako závod. Vést závod přes rovnou a přehlednou trasu bez překážek, nebo rozoraného pole, lesa, apod. Organizovat jako jízdní okruhy.

Je třeba dopředu počítat s tím, kolik realizátorů bude potřeba.

Zapojení deníku více implementovat do programu, dát čas a prostor pro práci s ním, přidat např. vlepění fotek.

Revidovat úkoly v aktivitě ke komfortní zóně.

Konkrétní úpravy navazující na zjištěné problémy u jednotlivých aktivit jsou uvedeny a rozepsány dále.

c) Bude/byl vytvořený program upraven?

Cíle programu a jeho dramaturgie zůstává stejná. Obměňujeme jednotlivé aktivity, tak aby proběhly lépe a přesněji sledovaly cíle, kterých chceme dosáhnout.

d) Jak a v kterých částech bude program na základě ověření upraven?

Program bude upraven na úrovni jednotlivých aktivit. Konkrétně se jedná o aktivity:

- Deníky
- Stejnosti
- Socpiny
- Teorie k sebepoznání
- Sebehra
- Ranní servis
- Hančiny vlasy
- Reflexe a ZV
- Komfortní zóna
- To nejde!
- Čajovna

V těchto aktivitách se jedná o úpravy, které navazují jak na technické či obsahové řešení jednotlivých aktivit. Konkrétní soubor úprav je uveden v závěrečné části – konkrétní výčet úprav.

3. Hodnocení účastníků a realizátorů ověření

a) Jak účastníci z cílové skupiny hodnotili ověřovaný program?

Při návratu k programu ve škole hodnotili účastníci program s odstupem času nejčastěji slovy „zábava, odreagování“ (21 %), pro třetinu z nich kurz znamenal zejména dobré hry a aktivity (33 %). Pro 12 % byla vzpomínka na Fryšták velmi pozitivní a pro stejnou část to znamenalo negativní pocity. Že šlo hlavně o sebepoznání, si vzpomnělo pouze 5 % z nich. Bohužel pouze 35 % se vracelo ke kurzu a přemýšlelo o těch prožitých dnech. Celých 58 % žáků o kurzu už potom nepřemýšlelo. V hodnocení kurzu s odstupem byl pro 25 % kurz dobrý k tomu, že se jim zlepšily vztahy se spolužáky, stejné procento žáků jej s odstupem hodnotí s negativními pocity, které ale nijak nespecifikují. S poznáváním sebe si kurz s odstupem času spojuje 18 % žáků. Program ve

škole ale hodnotí žáci pozitivně ve 40 % odpovědí, 44 % jich nedokázalo nebo nechtělo školní program hodnotit.

To, že se s odstupem času nevraceli k aktivitám/myšlenkám, které na kurze získali, dokládá i využití nebo spíše nevyužití poznatků z aktivity „Johari okno“. Pouze 7 % žáků vedl kurz k tomu, aby něco na sobě změnili. 37 % nad tím přemýšlí, ale ještě pro to nic neudělali a 54 % to ani neplánuje.

b) Co bylo v programu hodnoceno v rámci ověřovací skupiny nejlépe?

S odstupem času byla jako nejlepší aktivita hodnocena „Kavárna“ u 17 % žáků. Jako druhá nejlepší aktivita bylo hodnoceno „Johari okno“ u 14 % a třetí nejoblíbenější aktivita byla „Sebehra“ u 13 % žáků. Nelze tedy říci, že by některá aktivita byla jednoznačně nejlepší, další aktivity byly jako nejlepší hodnoceny v jednotkách, což znamená, že si tam každý. Z pohledu realizátorů byla nejlépe hodnocená také Kavárna a „Johari okno“ a přidali bychom i „To nejde!“

c) Jak byl hodnocen věcný obsah programu?

Z hodnocení zapojených pedagogů vychází, že program povětšinou pomohl studentům nahlížet na sebe i na své okolí jiným způsobem. Měli možnost se někam posunout. Tím, že program prožívali společně, se více stmelili a měli možnost i více poznat, stejně tak i učitel měl možnost více poznat třídu. Zaznělo doporučení ubrat stejností. Účastníci oceňovali získané informace, které dávaly smysl, líbilo se jim, že teorie navazovala na praxi.

d) Jak bylo hodnoceno organizační a materiální zabezpečení programu?

Dle hodnocení zúčastněných pedagogů byl program vyvážen po stránce fyzického a duševního, pohybového a „přemýšlečického“ zapojení účastníků a působil promyšleně. Program šel postupně k jádru věci. Organizačně je program náročný na personální zajištění a prostory. Tak aby měli studenti možnost se opravdu v klidu zamýšlet, je třeba tomu upravit prostředí a to s sebou nese určité personální a prostorové nároky. V případě dvou souběžných kurzů to bylo bez problému, v případě jednoho kurzu jsme s tím museli dopředu počítat a zajistit.

e) Jak byl hodnocen výkon realizátorů programu?

Pedagogové v hodnocení zmiňují laskavý, upřímný, respektující a kamarádský přístup instruktorů, vysoké nasazení. Dále oceňují věrohodnost, která zřejmě vyplývá z toho, že byli realizátoři účastní celého procesu tvorby programu, velkou část testovali sebezkušenostně a téma sebepoznání bylo celému týmu velmi blízké. Program byl hodnocen jako přínosný a inspirující.

Výkon realizátorů byl označen jako profesionální a zároveň s lidským přístupem.

f) Jaké měli účastníci výhrady/připomínky?

Připomínky se v dotaznících vyskytují velice sporadicky, tak jednou se objevilo, že byli unaveni nebo že se jim něco nezdálo na ubytování. K organizaci a realizátorům se vyjadřovali velmi pozitivně, dokázali ocenit jejich práci a nasazení, ale asi by bylo potřeba více času, aby dokázali prožité nějak aplikovat do svého života.

g) Opakovala se některá výhrada/připomínka ze strany účastníků častěji? Jaká?

Ne.

h) Budou případné připomínky účastníků zapracovány do další verze programu?

Pokud ne, proč?

Budeme pracovat s tím, že se účastníci cítili jako pokusní králíci. Zkusíme uvedení do programu formulovat jinak.

i) Jak byl program hodnocen ze strany realizátorů programu?

Program hodnotili realizátoři jako vydařený s potenciálem jej ještě více propracovat, co se ukázalo při testování. Program byl v celkovém dojmu náročný, ale smysluplný. Realizátoři vnímali velkou náročnost v přípravě a v personálním obsazení. Téma sebepoznání je pro tuto věkovou kategorii velmi přínosné.

j) Navrhují realizátoři úpravy programu, popř. jaké?

Ano. V příštím programu by se chtěli více soustředit na lepší pochopení a proniknutí do tématu sebepoznání. Úpravy jednotlivých aktivit jsou pak uvedeny v konkrétním výčtu úprav.

k) Budou tyto návrhy realizátorů zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?

Ano budou, zejména úpravy v jednotlivých částech aktivit – aby byly aktivity lépe proveditelné, pochopené a cílené.

l) Konkrétní výčet úprav, které budou na základě ověření programu zapracovány do další verze programu:

Jednotlivé aktivity

Deníky

Vytvořit graficky více atraktivní podobu. Přidat ilustrace a zvolit příjemnější fonty.

Zapojení deníku více implementovat do programu, dát čas a prostor pro práci s ním, přidat např. vlepění fotek.

Odebrat volné stránky.

Stejnosti

Sepsat uzavření aktivity poslední den.

Vybrat jednu píseň, která se bude vždy pouštět u *Stejností*, čímž se program pomyslně propojí.

Vytvořit větší soubor otázek, aby bylo možné vybírat podle schopností kolektivu. Mít otázky jednoduché, neosobní, ale také otázky více osobní, zajímavější, pro kolektivy s vyšší mírou důvěry, které se více znají.

Socpiny

Zjednodušit pravidla a sepsat je do formy pro účastníky.

Odebrat nejtěžší povolání (manažer, apod.)

Teorie k sebepoznání

Zjednodušit podání. Zkrouhnout na jednoduché a praktické sdělení. Odebrat způsoby sebepoznání ve věku 0-15 let. Začít tam, kde jsou teď.

Sebehra

Jednotlivá stanoviště bio-psycho-sociální:

Očičej si je - použijeme šátky, čímž omezíme poznání trička zrakem.

Rozvideo – vytvořit video s mnohem většími emočními rozdíly.

Test – přidat další možnosti testů.

Je to na půdě - zjednodušit instrukce a větší varování k tomu, co je bude čekat na půdě.

Servis

Sepsat jasné otázky k rannímu servisu navazující na předešlý program.

Hančiny vlasy

Nepoužít pouze jako demonstrativní příklad, ale nabídnout i účastníkům možnost vymyslet si otázku a na tu se spolužáků zeptat. Cílem bude, aby sám poznal, že různí lidé jej různě vnímají. Zavést okamžité otestování jedné věci mezi účastníky buď bezprostředně po aktivitě, nebo následující den v ranním servise.

Reflexe a ZV

Strukturovaně sepsat.

Komfortní zóna

Vyrobít názornou pomůcku:

- Komfortní zóna – kožíšek,
- Zóna učení – hodně barevná,
- Zóna ohrožení – výstražná páska, drát,
- Zóna nemožného – černá,
- + vyznačit hranice.

Revidovat úkoly tak, aby byly bezproblémové ve vztahu k okolí a k lidem. Odebrat úplně úkoly narušující pohodu v místě realizace programu (pro nás Fryšták).

To nejde!

Přepracovat v závod kolem světa tak, aby byl dynamičtější, rychlejší, bylo více na fyzický výkon. Navázat na část videa „je potřeba sen, trpělivost a štěstí“ – zařadit prvek náhody.

Čajovna

Sepsat scénář a charaktery a typické momenty, které se mají v úvodní motivaci objevit.

Přidat stůl s tématem duchovna, víry, hodnot.

Formulovat tři trefné otázky na závěr, které uzavřou atmosféru – co jste slyšeli, jací byli ti lidé, co tu chybělo.

Hodiny ve škole – přidat aktivní aktivitu, bylo dost povídavé.

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	Mgr. Hana Kostrůnková Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová, PhD.	24. dubna 2019, Fryšták	

